

Tlač a informácie

Súdny dvor Európskej únie
TLAČOVÉ KOMUNIKÉ č. 26/18
V Luxemburgu 6. marca 2018

Rozsudok vo veci C-284/16
Slovenská republika/Achmea BV

Rozhodcovská doložka obsiahnutá v dohode uzavretej medzi Holandskom a Slovenskom o ochrane investícií nie je zlučiteľná s právom Únie

Táto doložka vyníma spory, ktoré sa môžu týkať uplatňovania alebo výkladu práva Únie, z mechanizmu súdneho preskúmania tohto práva

V roku 1991 bývalé Československo uzavrelo s Holandskom dohodu o podpore a vzájomnej ochrane investícií¹ (ďalej len „BIT“²). BIT stanovuje, že spory medzi zmluvným štátom a investorom druhej zmluvnej strany sa vyriešia priateľsky, a ak to nebude možné, pred rozhodcovským súdom.

Po zániku Československa v roku 1993 Slovensko ako právny nástupca vstúpilo do jeho práv a povinností vyplývajúcich z BIT.

V roku 2004 Slovensko otvorilo svoj trh so zdravotným poistením súkromným zahraničným investorom. Spoločnosť Achmea, patriaca do holandskej poisťovacej skupiny, tak založila na Slovensku dcérsku spoločnosť s cieľom poskytovať v Slovenskej republike súkromné zdravotné poistenie. V roku 2006 však Slovensko čiastočne odstúpilo od liberalizácie trhu so zdravotným poistením a predovšetkým zakázalo rozdeľovanie zisku pochádzajúceho z činnosti v oblasti zdravotného poistenia.

V roku 2008 Achmea iniciovala proti Slovensku rozhodcovské konanie na základe BIT z dôvodu, že podľa nej uvedený zákaz bol v rozpore s touto dohodou a spôsobil jej peňažnú škodu. V roku 2012 rozhodcovský súd konštatoval, že Slovensko skutočne porušilo BIT a uložil mu povinnosť zaplatiť spoločnosti Achmea náhradu škody vo výške približne 22,1 milióna eur.

Slovensko následne podalo na nemecké súdy³ žalobu o neplatnosť rozsudku rozhodcovského súdu. Podľa Slovenska je rozhodcovská doložka obsiahnutá v BIT v rozpore s viacerými ustanoveniami Zmluvy o FEÚ.⁴

Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko), ktorý v tejto veci rozhoduje o odvolaní, položil Súdnemu dvoru otázku, či je rozhodcovská doložka, ktorú Slovensko napáda, zlučiteľná so Zmluvou o FEÚ.

Česká republika, Estónsko, Grécko, Španielsko, Taliansko, Cyprus, Lotyšsko, Maďarsko, Poľsko, Rumunsko a Európska komisia predložili svoje pripomienky na podporu tvrdení Slovenska, zatiaľ čo Nemecko, Francúzsko, Holandsko, Rakúsko a Fínsko tvrdia, že sporná doložka a všeobecnejšie obdobné doložky, ktoré sa bežne používajú v 196 v súčasnosti platných BIT medzi členskými štátmi EÚ, sú platné.

Vo svojom rozsudku z dnešného dňa Súdny dvor na úvod konštatuje, že podľa BIT rozhodcovský súd zriadený podľa tejto dohody má rozhodovať najmä na základe platných právnych predpisov

¹ Dohoda medzi Českou a Slovenskou Federatívnou Republikou a Holandským kráľovstvom o podpore a vzájomnej ochrane investícií.

² Bilaterálna investičná dohoda.

³ Keďže sídlom rozhodcovského súdu je Frankfurt nad Mohanom (Nemecko), nemecké súdy majú právomoc preskúmať zákonnosť rozhodcovského rozhodnutia.

⁴ Ide o články 18, 267 a 344 ZFEÚ.

zmluvného štátu, ktorého sa týka spor dotknutý vo veci samej, a akejkolvek relevantnej dohody uzavretej medzi zmluvnými štátmi.

Vzhľadom na charakteristické znaky práva Únie, akými sú jeho autonómia v porovnaní s právom členských štátov, ako aj medzinárodným právom, jeho prednosť pred právom členských štátov a priamy účinok celého radu jeho ustanovení uplatniteľných vo vzťahu k štátnym príslušníkom Únie aj k samotným členským štátom, toto právo je súčasťou práva platného v každom členskom štáte, ako aj právom vyplývajúcim z medzinárodnej dohody uzavretej týmito štátmi. V dôsledku toho **dotknutý rozhodcovský súd má na základe tohto dvojitého dôvodu vykladať, či dokonca uplatňovať právo Únie**, a to konkrétne ustanovenia týkajúce sa slobody usadiť sa a voľného pohybu kapitálu.

Súdny dvor ďalej uvádza, že právomoc dotknutého rozhodcovského súdu sa odchyľuje od právomocí slovenských a holandských súdov, takže nie je súčasťou príslušných súdnych systémov na Slovensku a v Holandsku. Z toho vyplýva, že **tento rozhodcovský súd nemožno považovať za súdny orgán „jedného z členských štátov“** v zmysle článku 267 ZFEÚ týkajúceho sa prejudiciálneho konania, a **preto nie je oprávnený obrátiť sa na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania**.

Pokiaľ ide o otázku, či rozsudok vydaný rozhodcovským súdom podlieha preskúmaniu súdom členského štátu, ktorý sa môže obrátiť na Súdny dvor s otázkami o práve Únie, ktoré sa týkajú sporu prejednávaného rozhodcovským súdom, Súdny dvor konštatuje, že podľa BIT je rozhodnutie rozhodcovského súdu konečné. Okrem toho rozhodcovský súd stanovuje svoje procesné pravidlá, najmä si volí svoje sídlo, a v dôsledku toho aj právo uplatniteľné na postup upravujúci súdne preskúmanie platnosti rozhodnutia, ktoré vydal.

V súvislosti s týmto posledným bodom Súdny dvor uvádza, že **také súdne preskúmanie môže dotknutý vnútroštátny súd vykonať len v rozsahu, v akom mu to dovoľuje vnútroštátne právo** – čo je podmienka, ktorá v prejednávanej veci nie je úplne splnená, pretože nemecké právo umožňuje len obmedzené preskúmanie v tejto oblasti. V tejto súvislosti Súdny dvor zdôrazňuje, že preskúmanie rozhodcovských rozhodnutí súdmi členských štátov síce môže mať za určitých podmienok legitímne obmedzený charakter v rámci obchodnej arbitráže,⁵ ale **toto pravidlo nemožno preniesť na rozhodcovské konanie dotknuté vo veci samej**. Zatiaľ čo totiž obchodná arbitráž má svoj pôvod v slobodnej vôli zmluvných strán, predmetné rozhodcovské konanie má svoj pôvod v dohode, na základe ktorej členské štáty súhlasili s vyňatím sporov, ktoré sa môžu týkať uplatňovania alebo výkladu práva Únie, z právomoci svojich vlastných súdov, a teda zo systému súdnych opravných prostriedkov, ktoré majú podľa Zmluvy o EÚ⁶ ustanoviť v oblastiach upravených právom Únie.

Z týchto dôvodov Súdny dvor zastáva názor, že **uzatvorením BIT Slovensko a Holandsko zaviedli mechanizmus na riešenie sporov, ktorý nie je schopný zabezpečiť, že uvedené spory bude prejednávať súd, ktorý patrí do súdneho systému Únie, keďže len taký súd môže zaručiť plnú účinnosť práva Únie**.

Za týchto podmienok Súdny dvor dospel k záveru, že **rozhodcovská doložka uvedená v BIT ohrozuje autonómiu práva Únie, a preto je s ním nezlučiteľná**.

UPOZORNENIE: Návrh na začatie prejudiciálneho konania umožňuje súdom členských štátov v rámci sporu, ktorý rozhodujú, položiť Súdnemu dvoru otázky o výklade práva Únie alebo o platnosti aktu práva Únie. Súdny dvor nerozhoduje vnútroštátny spor. Vnútroštátnemu súdu prináleží, aby rozhodol právnu vec v súlade s rozhodnutím Súdného dvora. Týmto rozhodnutím sú rovnako viazané ostatné vnútroštátne súdne orgány, na ktoré bol podaný návrh s podobným problémom.

Neoficiálny dokument pre potreby médií, ktorý nezaväzuje Súdny dvor.

[Úplné znenie](#) rozsudku sa uverejňuje na internetovej stránke CURIA v deň vyhlásenia rozsudku.

⁵ Rozsudky z 1. júna 1999, Eco Swiss ([C-126/97](#)), ako aj z 26. októbra 2006, Mostaza Claro ([C-168/05](#)).

⁶ Článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ.

Kontaktná osoba pre tlač: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazový záznam z vyhlásenia rozsudku je k dispozícii na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106